

บทที่ 4

ผลการศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิ

ในการศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมินั้น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้น การจัดการศึกษาของคณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรม รวมทั้งศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และข้อมูลทั่วไปด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรม ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.1 คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสาน นครราชสีมา

คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีอีสาน นครราชสีมา นับเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญของท้องถิ่น ที่สามารถเข้ามาแสดงบทบาทเกี่ยวข้องกับงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการสนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม และการจัดการเรียนการสอนด้านการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม ซึ่งการศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิทำให้ทราบข้อมูลของคณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา ดังนี้

4.1.1 ความเป็นมา

คณะสถาปัตยกรรม ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2500 ในขณะนั้นใช้ชื่อว่า แผนกช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรม ดร. วาญญู ณ ถลาง ได้ให้สัมภาษณ์ถึงการเกิดขึ้นของแผนกช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรมไว้ว่า (สมาคมศิษย์เก่าสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา, ม.ป.ป.)

“ธรรมดาแล้วการเรียนวิชาสถาปัตยกรรมจะเรียนในระดับปริญญาตรีเพื่อผลิตสถาปนิกในระดับวิชาชีพ แต่ถ้าสถาปนิกออกมาแล้วจะต้องมีผู้ช่วย เป็นพวกช่างเขียนแบบ (Draftsman) โดยทั่วไปแล้วสถาปนิกที่จบออกมาก็ไปเป็นผู้ช่วยเขียนแบบให้กับสถาปนิกอาวุโสในสำนักงานสถาปนิก หน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรม ก็จะมีผู้เรียนทางด้านนี้ก็คือผู้ที่จบมาจากอุเทนถวาย เขาจะเป็นผู้ช่วยเขียนแบบ ทีนี้ที่คิดจะมาตั้งที่โคราช เพราะมีพวกอาจารย์ที่จบ

สถาปัตยกรรมมาหลายคนทั้งจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและจากที่ศิลปากรรวมตัวกัน อาจารย์เองด้วยก็คิดว่าเราน่าจะผลิตผู้ช่วยในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อที่จะออกไปเป็นผู้ช่วยสถาปนิกได้ หรือเป็นช่างเทคนิคที่มีความรู้ทางทฤษฎีดีพอ และฝึกฝนในเรื่องของความเข้าใจในการออกแบบอาคาร การเขียนแบบก่อสร้าง การควบคุมงาน และทุกสิ่งทุกอย่างให้เข้าใจ รวมแล้วแปลว่าสามารถเข้าใจงานตั้งแต่การออกแบบ จนกระทั่งสร้างเป็นของจริงได้ เมื่อวางแนวทางแล้วก็ทำหลักสูตรขึ้นมาแล้วช่วยกันสอน อาจารย์เองสอนทางด้านออกแบบและเขียนแบบก่อสร้างด้วย...”

ในระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา คณะสถาปัตยกรรมได้พัฒนาการจัดการเรียนการศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี โดยมีการเปิดหลักสูตรและสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสาขาเทคโนโลยี สถาปัตยกรรม สาขาการจัดการผังเมือง และสาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม เพื่อสนองต่อความต้องการบุคลากรในด้านต่างๆออกไปปรับใช้สังคมอย่างมากมาย

4.1.2 วิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์

4.1.2.1 วิสัยทัศน์

คณะวิชาสถาปัตยกรรม มุ่งเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบและวางแผนทางด้านกายภาพ สร้างนักออกแบบและวางแผนกายภาพที่มีความชำนาญทางด้านวิชาชีพและการปฏิบัติการภายใต้การบริหารจัดการโดยการรับรองของสภาสถาปนิก สร้างความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ รวมทั้งการบริการทางด้านวิชาการแก่สังคมและองค์การบริหารในท้องถิ่น

4.1.2.2 การกิจ

- 1) ผลิตบุคลากร งานวิจัย ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 2) จัดการศึกษาเพื่อเน้นความชำนาญในวิชาชีพการปฏิบัติและเชี่ยวชาญในเทคโนโลยี
- 3) พัฒนากำลังคนในท้องถิ่นด้านการออกแบบกายภาพ และบริการวิชาการแก่สังคม
- 4) พัฒนางองค์กรให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และเทคโนโลยี
- 5) ส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิต ชุมชน กลุ่มอาคาร อาคารมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และรักษาสิ่งแวดล้อม

4.1.2.3 เป้าหมาย

- 1) ผลิตนักศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพการออกแบบ ภายภาพ มีคุณธรรมตามมาตรฐานความต้องการของตลาดแรงงาน
- 2) ผลิตงานวิจัย ผลงานการวิชาการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 3) ให้บริการทางวิชาการ และถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพแก่องค์กรในท้องถิ่น
- 4) เพิ่มความสามารถด้านการบริหารจัดการและทรัพยากรบุคคล โดยส่งเสริมให้บุคลากรทำตำแหน่งทางวิชาการเพิ่ม
- 5) มีโครงการ / กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4.1.2.4 กลยุทธ์

- 1) เร่งรัดให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้นักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์มากกว่า 90%
 - (1) จัดทำโครงการสอนและสื่อการสอนทุกรายวิชา
 - (2) จัดทำโครงการทัศนศึกษานอกสถานที่ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง
 - (3) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันกับสถานศึกษาอื่น
 - (4) จัดให้มีการบรรยายทางวิชาการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง
- 2) ส่งเสริมให้เกิดการผลิตงานวิจัยและผลงานวิชาการ
 - (1) จัดหาแหล่งทุน และองค์กรสนับสนุนงานวิจัย
 - (2) จัดหาความร่วมมือในการผลิตงานวิจัยกับสถานศึกษาอื่น
 - (3) สนับสนุนบุคลากรเข้ารับการอบรมการทำวิจัยและผลงานทางวิชาการ
- 3) สร้างเครือข่ายและขยายการให้บริการทางวิชาการให้กับองค์กรในท้องถิ่น
- 4) จัดระบบหน้าที่ความรับผิดชอบให้เกื้อกูลต่อการการพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการให้กับกลุ่มเป้าหมาย
- 5) สนับสนุนให้คณาจารย์และนักศึกษาในคณะวิชาฯ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
 - (1) ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อหาทุนสนับสนุนในโครงการ
 - (2) ประสานความร่วมมือกับชุมชน กลุ่มองค์กรวิชาชีพในการดำเนินกิจกรรม
- 6) จัดทำหลักสูตรใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

4.1.3 ข้อมูลพื้นฐานของคณะสถาปัตยกรรม

ข้อมูลพื้นฐานของคณะสถาปัตยกรรมประจำปีการศึกษา 2549 ในด้านบุคลากร และนักศึกษา มีดังนี้

4.1.3.1 บุคลากร

บุคลากรทางการศึกษาของคณะสถาปัตยกรรม ในส่วนของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม สาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม และสาขาการจัดการผังเมือง ปีงบประมาณ 2549 บุคลากรที่เป็นอาจารย์ 21 คน เป็นข้าราชการ 17 คน และอัตราจ้าง 4 คน สามารถจำแนกตามตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์จำนวน 2 คน อาจารย์ 2 จำนวน 9 คน และอาจารย์ 1 จำนวน 6 คน

บุคลากรที่เป็นอาจารย์ 21 คน สามารถจำแนกตามวุฒิการศึกษา คือ ปริญญาโท 11 คน และปริญญาตรี 10 คน

4.1.3.2 นักศึกษา

จำนวนนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรม ปีการศึกษา 2549 รวมทั้งสิ้น 273 คน แบ่งเป็น นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม หลักสูตรต่อเนื่อง 3 ปี จำนวน 75 คน สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม หลักสูตร 5 ปี จำนวน 74 คน สาขาเทคนิคสถาปัตยกรรม จำนวน 60 คน และสาขาการจัดการผังเมือง หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี จำนวน 64 คน

4.1.4 หลักสูตรในคณะสถาปัตยกรรม

หลักสูตรในปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 สาขา 4 หลักสูตร คือ สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มีหลักสูตรต่อเนื่อง 3 ปี และหลักสูตร 5 ปี สาขาเทคนิคสถาปัตยกรรม หลักสูตร 2 ปี และสาขาการจัดการผังเมือง หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยในแต่ละสาขาและแต่ละหลักสูตรมีรายละเอียดในการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1.4.1 สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม (หลักสูตรต่อเนื่อง 3 ปี)

เป็นหลักสูตรที่รับนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม และ/หรือเทียบเท่า ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา และอย่างมากไม่เกิน 6 ปีการศึกษา โดยต้องศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 85 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 4 หน่วยกิต รวม 104 หน่วยกิตตลอดหลักสูตร

4.1.4.2 สาขาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม (หลักสูตร 5 ปี)

เป็นหลักสูตรที่รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสายวิชาช่างอุตสาหกรรม หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายวิทย์-คณิต) และ/หรือ เทียบเท่า ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรอย่างน้อย 5 ปีการศึกษา และอย่างมากไม่เกิน 10 ปีการศึกษา โดยต้องศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 32 หน่วยกิต หมวด

วิชาเฉพาะ 142 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 180 หน่วยกิต

4.1.4.3 สาขาเทคนิคสถาปัตยกรรม (หลักสูตร 2 ปี)

เป็นหลักสูตรที่รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม หรือเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6) หรือเทียบเท่า หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สายวิชาช่างอุตสาหกรรม ระยะเวลาศึกษา ตามหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2 ปี แต่ไม่เกินกำหนดที่ระบุไว้ในระเบียบสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ว่าด้วยการวัดผลระดับประกาศนียบัตร พุทธศักราช 2537 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยต้องศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 26 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพ 54 และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 86 หน่วยกิต สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือเทียบเท่า หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สายวิชาช่างอุตสาหกรรม จะต้องศึกษาหมวดวิชาปรับพื้นฐานเพิ่มอีก 15 หน่วยกิต

4.1.4.4 สาขาการจัดการผังเมือง (หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี)

เป็นหลักสูตรที่รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม ช่างโยธา ช่างก่อสร้าง ช่างสำรวจหรือเทียบเท่า เป็นเจ้าพนักงานในสังกัดหรือเป็นผู้ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อบต. อบจ. เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น โดยต้องศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ 51 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 72 หน่วยกิต

4.1.5 การจัดการเรียนการสอนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรม

คณะวิชาสถาปัตยกรรมไม่ได้มีการเปิดสอนในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมโดยตรง แต่ได้มีการจัดสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรต่างๆ ดังนี้

4.1.5.1 รายวิชาที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

สำหรับในสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม มีรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม คือ ในหมวดวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ มี 2 รายวิชาคือ วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 (History of Architecture 1) จำนวน 2 หน่วยกิต และวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 2 (History of Architecture 2) จำนวน 2 หน่วยกิต สำหรับกลุ่มวิชาชีพบังคับ มี 1 รายวิชาคือ วิชาสถาปัตยกรรมไทย 1 (Thai Architecture 1) จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่ง ทั้ง 3 รายวิชาที่กล่าวมานั้นเป็นวิชาที่ถูกรับรู้ไว้ ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนในรายวิชาเหล่านี้้อย่างแน่นอนทั้งหมด 6 หน่วยกิต

นอกจากรายวิชาดังกล่าว ยังมีรายวิชาในกลุ่มวิชาเลือก ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม คือ วิชาสถาปัตยกรรมไทย 2 (Thai Architecture 2) จำนวน 2 หน่วยกิต วิชาสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น (Thai Vernacular Architecture) จำนวน 2 หน่วยกิต วิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน (Urban and Architectural Conservation) จำนวน 2 หน่วยกิต และวิชาการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการใช้สอยอาคาร (Building Renovation) จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งถ้านักศึกษาต้องการเรียนในรายวิชาดังกล่าว จะต้องเลือกเรียนเพิ่มเติมเอง หรือขึ้นอยู่กับการจัดของทางคณะวิชาฯ

สำหรับในหลักสูตร 5 ปี รายวิชาที่ถูกบรรจุในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียน มี 5 รายวิชา จำนวน 10 หน่วยกิต โดยในชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 มีวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 จำนวน 2 หน่วยกิต ในชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 มีวิชา ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 2 จำนวน 2 หน่วยกิต และวิชาสถาปัตยกรรมไทย 1 จำนวน 2 หน่วยกิต ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 มีวิชาสถาปัตยกรรมไทย 2 จำนวน 2 หน่วยกิต และในชั้นปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 มีวิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน จำนวน 2 หน่วยกิต

สำหรับในหลักสูตรต่อเนื่อง 3 ปี รายวิชาที่ถูกบรรจุในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนมีเพียง 1 รายวิชา จำนวน 2 หน่วยกิต ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มวิชาเลือกคือ วิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

โดยในรายวิชาดังกล่าว มีคำอธิบายรายวิชาดังต่อไปนี้

วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 (History of Architecture 1) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของตะวันตก จำแนกลักษณะและรูปแบบสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ภูมิสถาปัตยกรรม ในสมัยเหล่านั้น อันเป็นผลจากอิทธิพลต่างๆ เช่น สังคม ประเพณี วัสดุก่อสร้าง และวิธีการก่อสร้างที่มีผลต่องานสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ภูมิสถาปัตยกรรมสมัยต่างๆจนถึงปัจจุบัน

วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 2 (History of Architecture 2) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของตะวันตก จำแนกลักษณะและรูปแบบสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ภูมิสถาปัตยกรรม ในสมัยเหล่านั้น อันเป็นผลจากอิทธิพลต่างๆ เช่น สังคม ประเพณี วัสดุก่อสร้าง และวิธีการก่อสร้างที่มีผลต่องานสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ภูมิสถาปัตยกรรมสมัยต่างๆจนถึงปัจจุบัน

วิชาสถาปัตยกรรมไทย 1 (Thai Architecture 1) ศึกษาเส้นสาย และสีในสายไทย ลวดลายในสถาปัตยกรรมไทย ลักษณะสถาปัตยกรรมไทย วิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมไทย ศึกษาแบบฐาน เสา มุข ชุ่ม เจดีย์ ปรากฏ์

วิชาสถาปัตยกรรมไทย 2 (Thai Architecture 2) ศึกษาลักษณะลวดลายทางสถาปัตยกรรมไทย ศิลปะการตกแต่งและลักษณะสถาปัตยกรรมไทย วิวัฒนาการของสถาปัตยกรรมไทย ส่วนประกอบและโครงสร้าง รวมถึงระบบการก่อสร้างของบ้านไทยและอาคารไทยแบบประเพณีนิยม ฝึกหัดการเขียนลวดลายและรูปแบบอาคารดังกล่าว

วิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน (Urban and Architecture Conservation) ศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน วิวัฒนาการงานสถาปัตยกรรมและชุมชนในท้องถิ่นต่างๆของประเทศไทย การประเมินคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม กลวิธีกำหนดนโยบายวิธีวางแผน วางผังและออกแบบ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่างๆในการอนุรักษ์

วิชาสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น (Thai Vernacular Architecture) ศึกษารูปแบบอาคารพื้นถิ่นของไทยในภาคต่างๆ วิเคราะห์รูปแบบที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากค่านิยมทางวัฒนธรรม แบบแผนประเพณี วัสดุก่อสร้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของงานออกแบบระดับพื้นบ้านของไทย

4.1.5.2 รายวิชาที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการจัดการผังเมือง

สำหรับในสาขาวิชาการจัดการผังเมือง มีรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม คือ ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพเลือก มี 2 รายวิชาคือ วิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน (Urban and Architectural Conservation) จำนวน 2 หน่วยกิต และวิชาภูมิทัศน์ชุมชนเมือง (Urban Landscape) จำนวน 2 หน่วยกิต

สำหรับสาขาวิชาการจัดการผังเมือง หลักสูตร 2 ปี มีการบรรจุวิชาดังกล่าวลงไปในการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนเพียง 1 รายวิชา คือ วิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน (Urban and Architectural Conservation) จำนวน 2 หน่วยกิต ในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 โดยมีคำอธิบายรายวิชาคือ

วิชาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน (Urban and Architecture Conservation) ศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน วิวัฒนาการงานสถาปัตยกรรมและชุมชนในท้องถิ่นต่างๆของประเทศไทย การประเมินคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม กลวิธีกำหนดนโยบายวิธีวางแผน วางผังและออกแบบ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่างๆในการอนุรักษ์

4.1.5.3 รายวิชาที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม

สำหรับในสาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม (หลักสูตร ปวส. 2 ปี) มีรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม 4 รายวิชา คือ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ มีวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย (Foundations of Thai Civilization) จำนวน 3 หน่วยกิต ในหมวดวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน มี 2 วิชา วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 (History of Architecture 1) จำนวน 2 หน่วยกิต และวิชาประวัติศาสตร์

สถาปัตยกรรม 2 (History of Architecture 2) จำนวน 2 หน่วยกิต ในกลุ่มวิชาซีพีเลือกมี 1 วิชาคือ วิชาสถาปัตยกรรมไทย (Thai Architecture) จำนวน 2 หน่วยกิต

สำหรับสาขาเทคนิคสถาปัตยกรรมมีการบรรจุวิชาดังกล่าวลงในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียน 4 รายวิชา จำนวน 9 หน่วยกิต โดยในปีการศึกษาที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย จำนวน 3 หน่วยกิต วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 จำนวน 2 หน่วยกิต ในปีการศึกษาที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ศึกษาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 2 จำนวน 2 หน่วยกิต และสำหรับวิชาสถาปัตยกรรมไทย จำนวน 2 หน่วยกิต นั้นสามารถเลือกเรียนได้ในปีการศึกษาที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 หรือ ปีการศึกษาที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1

โดยในรายวิชาดังกล่าว มีคำอธิบายรายวิชาดังต่อไปนี้

วิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย (Foundations of Thai Civilization) ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของอารยธรรมและวัฒนธรรม พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ไทย พื้นฐานอารยธรรมไทยด้านสังคม เอกลักษณะ ค่านิยม ประเพณีและการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านลัทธิความเชื่อและศาสนา ด้านภาษาและวรรณคดีไทย ด้านศิลปกรรม พื้นฐานอารยธรรมไทยที่ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมและอารยธรรมไทย

วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 1 (History of Architecture 1) ศึกษาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคโบราณ ยุคกลาง ยุคฟื้นฟูวิทยาการ ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 17-20 และสถาปัตยกรรมร่วมสมัย

วิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม 2 (History of Architecture 2) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์อินเดียในศาสนาฮินดู ชินะ อิสลาม และสถาปัตยกรรมเนปาล ธิเบต สถาปัตยกรรมในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สถาปัตยกรรมไทย สถาปัตยกรรมจีน สถาปัตยกรรมญี่ปุ่น และการร่วมสมัย

วิชาสถาปัตยกรรมไทย (Thai Architecture) ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนตัวอักษรไทย ลวดลายไทยในงานสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมไทยประเภทเรือนพักอาศัย เรือนไทยภาคกลาง เรือนไทยพื้นถิ่น และสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์

4.1.6 ผลงานวิจัยของอาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม

อาจารย์ในคณะสถาปัตยกรรมเริ่มมีงานดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมเมื่อไม่นาน เนื่องจากคณะสถาปัตยกรรมพัฒนาขึ้นมาในสถาบันที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษามาก่อน และมีพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และเมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ได้มีการสถาปนาสถาบันให้เป็นมหาวิทยาลัย ดังนั้นบทบาทในด้านการพัฒนางานวิจัยจึงยังมีไม่มากนัก ซึ่งงานวิจัยของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2549 จึงมีดังต่อไปนี้

4.1.6.1 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น : กรณีศึกษาเรือนโคราช จังหวัดนครราชสีมา (ปี พ.ศ. 2543)

4.1.6.2 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น : กรณีศึกษาฝาปรือ เรือนโคราช จังหวัดนครราชสีมา (ปี พ.ศ. 2544)

4.1.6.3 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น : กรณีศึกษาบ้านไม้หมาก ชุมชนลำปำ จังหวัดนครราชสีมา (ปี พ.ศ. 2545)

4.1.6.2 สถาปัตยกรรมเรือนปั้นหยาและเรือนมะนิลาในเขตเมืองนครราชสีมา (ปี พ.ศ. 2548)

4.1.7 สรุป

คณะวิชาสถาปัตยกรรม มีวิสัยทัศน์ ในส่วนของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม คือ การบริการทางด้านวิชาการแก่สังคมและองค์การบริหารในท้องถิ่น มีภารกิจในส่วนดังกล่าว คือ ส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิต ชุมชน กลุ่มอาคาร อาคารมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และรักษาสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมาย คือ มีโครงการ / กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และมีกลยุทธ์ คือ สนับสนุนให้คณาจารย์และนักศึกษาในคณะวิชาฯ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดย 1) ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อหาทุนสนับสนุนในโครงการ 2) ประสานความร่วมมือกับชุมชน กลุ่มองค์กรวิชาชีพในการดำเนินกิจกรรม และ 3) จัดทำหลักสูตรใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

สำหรับคณาจารย์ที่มีความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรม และทำกิจกรรมและทำการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ในส่วนดังกล่าว มีอยู่ 3 ท่าน

สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนในคณะวิชาสถาปัตยกรรม ทั้ง 4 หลักสูตร ไม่ได้เน้นในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรมโดยตรง แต่ได้สอดแทรกความรู้ในส่วนนี้เข้ามาในหลักสูตร โดยมีรายวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มากน้อยตามความจำเป็นในการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตร

โดยที่สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม ในหมวดวิชาชีพเฉพาะ มี 3 รายวิชาที่ถูกบรรจุไว้ และยังมีรายวิชาในกลุ่มวิชาเลือกอีก 4 รายวิชา ซึ่งในหลักสูตร 5 ปี รายวิชาที่ถูกบรรจุในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียน มี 5 รายวิชา จำนวน 10 หน่วยกิต และในหลักสูตรต่อเนื่อง 3 ปี รายวิชาที่ถูกบรรจุในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนมีเพียง 1 รายวิชา จำนวน 2 หน่วยกิต

สำหรับในสาขาวิชาการจัดการผังเมือง มีรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม คือ ในหมวดวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพเลือก มี 2 รายวิชา แต่สำหรับสาขาวิชาการจัดการผังเมือง หลักสูตร 2 ปี มีการบรรจุวิชาดังกล่าวลงไปแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียนเพียง 1 รายวิชา สำหรับในสาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม (หลักสูตร ปวส. 2 ปี) มี

รายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรม 4 รายวิชา และมีการบรรจุวิชาดังกล่าวลงในแผนการศึกษาให้นักศึกษาได้เรียน 4 รายวิชา จำนวน 9 หน่วยกิต

สำหรับการศึกษาข้อมูลทางด้านการจัดการศึกษาของคณะสถาปัตยกรรม เพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานทางด้านการศึกษาก่อนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทสถาปัตยกรรม ของคณาจารย์ และนักศึกษาในคณะ เพื่อนำผลการศึกษาในส่วนนี้ไปประกอบในการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากข้อมูลในส่วนอื่นๆ ต่อไป

4.2 สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา

สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลจัดการโบราณสถาน สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมภายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการศึกษาจากแหล่งหัตถิภุมิทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ดังนี้

4.2.1 ประวัติความเป็นมา

ก่อนหน้าปีพุทธศักราช 2538 กองโบราณคดี กรมศิลปากรมีหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของฝ่ายควบคุมดูแลรักษาโบราณสถาน คือ หน่วยศิลปากร จำนวน 9 หน่วย ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี สุพรรณบุรี สุโขทัย เชียงใหม่ ปราจีนบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น นครศรีธรรมราช และสงขลา ทำหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ ชูตค้น ชูตแต่งโบราณสถาน รวบรวมโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ เพื่อทำการศึกษา วิเคราะห์วิจัย อนุรักษ์ ตลอดจนการเขียนแบบ ทำผังเพื่อการ บูรณะโบราณสถานในเขตพื้นที่ และประสานงานในการดำเนินงานโครงการต่างๆ ร่วมกับหน่วยราชการส่วนกลาง

ในปีพ.ศ.2538 มีการปรับปรุงแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากรใหม่ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2538 จึงมีการจัดตั้งสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 12 นครราชสีมา เมื่อมีการปฏิรูประบบราชการมีการแบ่งส่วนราชการใหม่ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545 สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 12 นครราชสีมา จึงได้เปลี่ยนมาเป็น สำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ในปัจจุบัน มีพื้นที่รับผิดชอบประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

4.2.2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่

โครงสร้างการบริหารงานของสำนักศิลปากรที่ 12 สังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม สำนักศิลปากรโดยทั่วไปสามารถแบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น 3 ส่วนคือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป กลุ่มวิชาการโบราณคดี และกลุ่มอนุรักษ์โบราณสถาน โดยบทบาทหน้าที่โดยทั่วไป และบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงาน มีดังต่อไปนี้

4.2.2.1 บทบาทหน้าที่โดยทั่วไป

1) ดำเนินงานที่อยู่ในหน้าที่ของกรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในการชำระรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติด้านโบราณคดี โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ภาษา วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เอกสารหนังสือ จดหมายเหตุ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม

2) กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษา และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) ปฏิบัติงานทางวิชาการด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรมทุกสาขาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ พัฒนา สร้างสรรค์ ถ่ายทอด และเผยแพร่องค์ความรู้ ที่ได้จากมรดกทางศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งเป็นศูนย์ข้อมูลด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรมสาขาต่างๆ

4) ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานทางวิชาการของหน่วยงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

5) สร้างความรู้ ความร่วมมือ ให้คำแนะนำ ประสานกับจังหวัด หน่วยงานราชการอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ประชาชนในการดำเนินงาน มรดกทางศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งขยายเครือข่าย การอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4.2.2.2 บทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงาน

1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

- (1) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไป
- (2) ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินและพัสดุและอาคารสถานที่
- (3) ดำเนินงานด้านบุคลากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
- (4) ดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนางานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งประสานและร่วมดำเนินการจัดทำแผนการพัฒนานหน่วยงานใน

พื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของชาติ กระทรวง กรม จังหวัด/กลุ่มจังหวัด ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

(5) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนงาน โครงการและงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ จัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี แผนการใช้จ่ายเงิน การควบคุมดูแล การทำบัญชี การรายงานฐานะการเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ

(6) ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง

(7) ช่วยอำนวยความสะดวกทั่วไป และเป็นเลขานุการการประชุมต่างๆ ของสำนัก

(8) ให้บริการข้อมูลสถิติของหน่วยงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(9) สนับสนุนและประสานงานการพัฒนาระบบราชการของกรม

ศิลปากร

2) กลุ่มวิชาการโบราณคดี

(1) สำรวจ ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินค่าและจัดลำดับความสำคัญของโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(2) สำรวจ ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ทางวิชาการโบราณคดี เพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางโบราณคดีของชาติ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(3) ดำเนินการในกระบวนการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(4) เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัยมรดกทางศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ทั้งในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(5) เป็นศูนย์ข้อมูลทางวิชาการ โบราณคดี ให้บริการความรู้ทางด้านมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในเขตโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี อุทยานประวัติศาสตร์

(6) ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของอุทยานประวัติศาสตร์

(7) สนับสนุนทางด้านวิชาการ ให้ความร่วมมือ ให้คำแนะนำและประสานงานกับจังหวัด หน่วยงานราชการอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนและประชาชน ในการดำเนินงานมรดกทางศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งขยายเครือข่ายการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(8) ดำเนินงานเกี่ยวกับเครือข่ายเพื่อการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(9) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3) กลุ่มอนุรักษ์โบราณสถาน

(1) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน จิตรกรรม และประติมากรรมติดที่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

(2) ดำเนินการในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ให้คงความเป็นของแท้ดั้งเดิม ได้แก่ การชี้ระวางแนวเขตโบราณสถาน การขออนุมัติ / อนุญาต การใช้ประโยชน์ที่ดิน โบราณสถาน (ตรวจสอบพื้นที่ขอประทานบัตรตรวจสอบพื้นที่ประกอบการ ที่เช่า) การขออนุมัติ / อนุญาต ให้ประกอบกิจกรรมในเขตโบราณสถาน (การขออนุญาตถ่ายทำภาพยนตร์ การจัดงานเทศกาล ฯลฯ) การดูแลรักษา โบราณสถาน การตรวจสอบ และคุ้มครองโบราณสถาน

(3) ดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถานในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการทางกฎหมาย ระเบียบ กฎบัตร ที่เกี่ยวข้องในระดับชาติ และนานาชาติ

(4) ควบคุม ดูแลรักษา กำกับ การอนุรักษ์โบราณสถานทั้งที่อยู่ในความครอบครองของรัฐ เอกชน และองค์กรอื่นๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(5) ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของอุทยานประวัติศาสตร์

(6) ดำเนินการ / ร่วมดำเนินการ และประสานงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ การจัดทำรูปแบบ และรายการประเมินราคา ทางสถาปัตยกรรมฯ ให้สอดคล้องและเป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย พระราชบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ

(7) ปฏิบัติร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2.3 สรุป

จากบทบาทหน้าที่โดยทั่วไปที่ได้กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา มีหน้าที่โดยตรงในการธำรงรักษาคุณค่าและเอกลักษณ์ มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติด้านโบราณคดี โบราณสถาน สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม และรวมไปถึงศิลปะแขนงต่างๆ อีกด้วย โดยโครงสร้างการบริหารงานนั้น มีกลุ่มงานที่ทำหน้าที่ในการดูแลรักษา คือ

กลุ่มวิชาการโบราณคดี กลุ่มอนุรักษ์โบราณสถาน โดยการศึกษาในส่วนนี้เพื่อนำไปกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ในกลุ่มงานต่างๆ

4.3 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา นับเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการศึกษาจากแหล่งทุติยภูมิทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา โครงสร้างการบริหารงาน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.3.1 ความเป็นมา

ตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 ได้โอนภารกิจและหน้าที่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 5 นครราชสีมา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มารวมกันสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การปรับปรุงดังกล่าวทำให้ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 และศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 5 นครราชสีมา รวมเป็นหน่วยงานเดียวกันมีชื่อว่า สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 ราชการส่วนกลางของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้อำนวยการสำนักงาน ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2545 โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนพลล้าน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11, 2549)

4.3.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.3.2.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 เป็นองค์กรชั้นนำ ที่มีความมุ่งมั่นพัฒนา โดยการประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน ด้วยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ คำนึงถึงงานบริการเพื่อประชาชน

4.3.2.2 พันธกิจ

- 1) ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมระดับชาติโดยยึดหลัก การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ Area Function Participation (AFP.) และท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติได้

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสิ่งแวดล้อม เพื่อการรายงานอย่างถูกต้องรวดเร็วและประชาชนสามารถเข้าถึงได้

5) ให้บริการทางด้านวิชาการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

6) ดำเนินงานทางวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาสำคัญของพื้นที่

7) การบริหารจัดการ

4.3.2.3 หน้าที่ความรับผิดชอบ (ตามพระราชกฤษฎีกา)

1) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค

2) ประสานการดำเนินงาน ตลอดจนติดตามประเมินผลแผนและมาตรการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับภาคและจังหวัด

3) จัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาค

4) จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสิ่งแวดล้อมระดับภาค

5) ให้คำปรึกษาและเสนอแนะทางวิชาการและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

6) ติดตาม ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม

7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม

8) พัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและสภาพท้องถิ่น (หรือพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับท้องถิ่น)

9) เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารสิ่งแวดล้อมระดับภาค

4.3.3 โครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้าง

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น 1 ฝ่าย 4 กลุ่มงาน ดังนี้

4.3.3.1 ฝ่ายบริหารทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั่วไปของหน่วยงาน เช่น วางแผน ควบคุมกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ในเรื่องของการบริหารจัดการในงานธุรการ งานพัสดุ งานการเงิน บัญชีและงบประมาณ

4.3.3.2 กลุ่มงานแผนสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค ให้คำเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสานการ

ดำเนินงานติดตามประเมินผลแผนและมาตรการจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นเลขานุการของคณะกรรมการบริหารสิ่งแวดล้อมระดับภาค

4.3.3.3 กลุ่มงานเฝ้าระวังและควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่ในการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และจัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมระดับภาค

4.3.3.4 กลุ่มงานวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการตรวจวิเคราะห์ และดำเนินการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางน้ำ อากาศ เพื่อประกอบการประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ตามภารกิจ ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม ติดตามตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียและระบบกำจัดขยะมูลฝอย และกรณีเหตุร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

4.3.3.5 กลุ่มงานส่งเสริมและเผยแพร่

มีหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม พัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือพัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

4.3.4 สรุป

จากการศึกษาโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด พบว่าผู้แทนจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ดำรงตำแหน่งเป็นอนุกรรมการ ในคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของจังหวัดโดยตรง และหนึ่งในหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา คือการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค โดยแผนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ได้ถูกบรรจุเอาไว้ในแผนงานดังกล่าวด้วย และอีกหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญ คือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา มีความโดดเด่นในการทำงานในด้านนี้ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้เพื่อนำไปกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลเข้ากับผลการศึกษาในส่วนต่างๆ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงกัน

4.4 หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น นครราชสีมา

4.4.1 ความเป็นมา

แผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ตามมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้มีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น 75 จังหวัด ทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยอนุรักษ์ฯ ได้ปฏิบัติภารกิจเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากในท้องถิ่น นอกจากจะมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังมีแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ซึ่งมีแนวทางในการอนุรักษ์และดำเนินการในลักษณะเดียวกัน นั่นคือการดำเนินถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประกอบกับในการปรับปรุงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2532 - 2534 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอให้มีการปรับปรุงองค์กระระดับจังหวัดทางด้านสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่มีอยู่แล้วในทุกจังหวัดให้ครอบคลุมเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและรวมทั้งในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการพัฒนาระบบราชการที่มุ่งเน้นให้มีการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ซึ่งการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกัน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเสนอเรื่องนี้ให้คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อการเพิ่มบทบาทของหน่วยอนุรักษ์ฯ เป็น หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น (Local Units for Conservation of Natural and Cultural Environment : LUCNCE) โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม, 2549ค)

สำหรับหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันได้ตั้งอยู่ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

4.4.2 รูปแบบการบริหารหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น ดำเนินการโดยคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์ฯ ซึ่งประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์ฯ ประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ
2. รองประธานกรรมการ
3. กรรมการจำนวนตามความเหมาะสม

4. กรรมการและเลขานุการ (คือ หัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ ทั้งนี้เพื่อให้มีการเชื่อมประสานระหว่างหน่วยอนุรักษ์ฯ กับคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด)

5. กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ เลขานุการคณะกรรมการประจำหน่วยอนุรักษ์ฯ (เป็นหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์ฯ)

4.4.3 บทบาทและหน้าที่ของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานและประสานงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่น

หน่วยอนุรักษ์ฯ จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับทุกหน่วยงานในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่องโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีใช้การทำงานโดยเอกเทศ กล่าวคือ บทบาทที่สำคัญของหน่วยอนุรักษ์ฯ คือ การนำเสนอปัญหาต่อที่ประชุม หาวิธีการที่เหมาะสม และเสนอแนะ พร้อมทั้งติดตามผล สิ่งเหล่านี้จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในอำนาจหน้าที่ได้

โดยหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
2. ศึกษา รวบรวม บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม
3. ตรวจสอบ ดูแล สิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมในพื้นที่รับผิดชอบ และรายงานสถานการณ์ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ไปยังสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในแต่ละท้องถิ่นให้ถูกวิธี โดยท้องถิ่นและประชาชน มีบทบาทสำคัญ เพื่อเสริมสร้างบุคลากรในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ
5. สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่จะเข้ามาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม เพื่อให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมเป็นไปอย่างสอดคล้อง

6. ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรม

7. ปฏิบัติงานในฐานะเลขานุการของคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด

4.4.4 สรุป

จากการศึกษาพบว่า หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัด นครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการทำงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เป็นอย่างมาก เนื่องจากบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ และเนื้อหาสาระสำคัญของการดำเนินงาน จะมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นและชุมชน ดังบทบาทในข้อที่กล่าวว่า สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในแต่ละท้องถิ่นให้ถูกวิธี โดยท้องถิ่นและประชาชน มี บทบาทสำคัญ เพื่อเสริมสร้างบุคลากรในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมให้แก่ประชาชนใน ท้องถิ่น และอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งที่สำคัญ คือ เลขานุการของคณะอนุกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด ซึ่งถือว่า หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ ศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมอีกหน่วยงานหนึ่ง

4.5 กรรมาธิการสถาปนิกอีสาน สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

4.5.1 ความเป็นมา และวัตถุประสงค์การก่อตั้ง

กรรมาธิการสถาปนิกอีสาน สมาคมสถาปนิก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันเสาร์ที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 (ตรงกับวันเพ็ญเดือน 12 ซึ่งเป็นวันลอยกระทงในปีนั้น) โดยมีความมุ่งหมาย เผยแพร่ อนุรักษ์ ส่งเสริมความรู้ และพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพ สถาปัตยกรรมให้มีโอกาสได้รับใช้สังคมในภูมิภาคนี้มากขึ้น และยังเป็นการสนองนโยบายใน ด้านการพัฒนาท้องถิ่นอีกนัยหนึ่งด้วย และเมื่อนับตั้งแต่ได้ก่อตั้งกรรมาธิการสถาปนิกอีสาน จนถึงปัจจุบัน กรรมาธิการสถาปนิกอีสานได้จัดกิจกรรมทั้งการสัมมนาวิชาชีพ นิทรรศการ การ เผยแพร่ผลงาน กิจกรรมสถาปัตยกรรม และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมา

4.5.2 รูปแบบการบริหารของกรรมาธิการสถาปนิกอีสาน

กรรมาธิการสถาปนิกอีสาน ดำเนินการโดยประธานกรรมาธิการฯ ที่ได้รับเลือกตั้งขึ้น ซึ่งประธานกรรมาธิการฯเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งกรรมการ โดยคณะกรรมการประจำกรรมาธิการ

สถาปนิกอีสาน ชุดปัจจุบัน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานฝ่ายวิชาการ รองประธานฝ่ายวิชาชีพและกิจกรรมพิเศษ เลขานุการ เหรัญญิก ปฏิคม ประชาสัมพันธ์ และ กรรมการจำนวนหนึ่ง

4.5.3 สรุป

จากการศึกษาพบว่า กรรมการสถาปนิกอีสาน สมาคมสถาปนิกอีสาน ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ทำเนื้องานเกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรมโดยตรง และหนึ่งในแผนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คือการ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะศิลปะสถาปัตยกรรม ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาทุกปี การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกรรมการสถาปนิกอีสานฯ จะเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่สามารถให้มุมมองเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โดยเฉพาะประเภทสถาปัตยกรรมนั้นได้อย่างดี